

VESZPRÉMY LÁSZLÓ

A PROFESSZIONALIZÁLÓDÓ HADÜGY, 1900–1999. TÖREKVÉS A MINŐSÉGRE

Nemzetközi hadtörténeti konferencia, Budapest, 2004. március 29–április 2.

A NATO Békepartnerség programja (Consortium of Defense Academies and Security Studies Institutes) keretében, a németországi Marshall Központ által koordinált és életre hívott Hadtörténeti Munkacsoport (Military History Working Group) 4. nemzetközi konferenciája Bukarest, Szófia és Prága után immár Budapesten került megrendezésre. A magyar hadtörténetírás nemzetközi elismertsége eddig is köztudomású volt, de a külföldön is egyre szűkebb anyagi feltételek, a csökkenő amerikai költségvetési támogatás mellett a munkacsoport fennmaradása és budapesti találkozója a hadtörténetészek nemzetközi együttműködést igénylő határozott fellépésének, a kibontakozott műhelymunka magas színvonalának is köszönhető. Magyarország képviselőiben a Hadtörténeti Intézet és Múzeum már a megalapítás évében, 2000-ben csatlakozott a Munkacsoporthoz, s annak munkájában azóta is aktívan részt vesz.

Ez évben a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum az amerikai Szárazföldi Erők Hadtörténeti Szolgálatával (US Army, Center of Military History) közösen rendezte a konferenciát, amelynek társelnöke *dr. Holló József Ferenc* vezérőrnagy, főigazgató mellett *Dr. John S. Brown* dandártábornok, igazgató volt. Miközben a Békepartnerség által életre hívott munkacsoportok száma a felére csökkent, a hadtörténeti munkacsoport fennmaradásához az is hozzájárul, hogy mindig magas szinten s nagy számban képviselték magukat a történeti intézetek és szolgálatok. Így volt ez ebben az évben is, amikor 16 országból (Kanadából, Franciaországból, az Egyesült Királyságból, Hollandiából, Németországból, Olaszországból, Ausztriából, Csehországból, Szlovákiából, Szlovéniából, az Orosz Föderációból, Ukrajnából, Bulgáriából, Romániából) minden eddiginél nagyobb számban 40 résztvevő érkezett, közöttük hatan az intézmények igazgatói, aktív tábornokok.

A konferencia a hagyományoknak megfelelően a fogadó ország hadtörténeti múzeumában indult: a budai Várban az amerikai-magyar Bodó Sándor festőművész kiállítása és a

„Kard és koszorú, ezer év magyar uralmi szimbólumai” kiállítás megtekintésével, illetve *dr. Holló József Ferenc* főigazgató köszöntőjével és állófogadással vette kezdetét. A konferencia témája a korábbiakhoz hasonlóan, melyeken a hidegháború, a XIX. századi katonapolitikai fontos aspektusait tárgyalták és vitatták meg, nagy érdeklődést váltott ki. A konferencia nagy ívű témája egyúttal a munkacsoport nyitottságát is kifejezi a ma hadseregeinek problémái iránt, azt sugallva, hogy a történeti elemzések szervesen beépíthetők napjainknak a hivatásos hadseregekről és a katonai felsőoktatásról folytatott diskurzusaiba.

Az első három ülészak a sorozottból hivatásossá váló hadseregek kérdéskörét járta körül szlovén, angol, osztrák, francia, bolgár, szlovák, magyar (*dr. Molnár Ferenc* alezre-des, Stratégiai és Védelmi Kutató Intézet) és ukrán előadók segítségével, érzékeltetve, hogy bár ugyanarról a folyamatról van szó, de a jelenség az egyes országokban nem szükségszerűen ugyanazzal terminológiával írható le. A történeti kitekintést az első világháborús bolgár és francia hadsereg, illetve az 1950-es évek magyar hadserege modernizációjának (*dr. Okvát Imre*, Allambiztonsági Szolgálatok Levéltára) esettanulmányai tették teljessé.

A konferencia szakmai kirándulásán a XIX. századi európai erődépítéset gyöngyszemét, a komáromi Monostori Erődöt, majd pedig a középkori magyar államiság szülőhelyét, az esztergomi várat és katedrális ismertette meg a résztvevőkkel *dr. Csikány Tamás* alezre-des (Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem). A konferencia záró munkanapján az 1945 utáni szovjet hadsereg doktrínájának kérdéseivel, a „Sivatagi vihar” hadművészeti tanulságaival, valamint az amerikai hadsereg altiszti állománya professzionizálódásának jelentőségével foglalkoztak. A társadalmi és katonapolitikai folyamatok kérdéskörében a katonai felsőoktatás és képzés történeti aspektusait ismerhettük meg, illetve a szlovákoknak a cseh katonai oktatásban elfoglalt helyéről, illetve a hidegháború magyarországi tisztképzésének tanulságairól (*dr. Nagy Tamás* ör-

nagy, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem) hallhattunk ismertetést. Az egyes országok legújabbkori, illetve aktuális tisztképzéséről kanadai, holland, román és magyar előadók (Dr. Szabó Miklós ny. vezérőrnagy, rektor, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem) nyújtottak alapot a szakmai vitákat bátran vállaló résztvevőknek.

A konferencia jelentőségét nem kis mértékben az adja, hogy a közép-európai országok hadtörténetészei számára ez az egyetlen fórum, ahol módjuk nyílik a rendszeres személyes találkozóra, amelyek így a napi munkakapcsolatok erősítésének, s egyúttal saját nemzeti, vagy éppen regionális történetiszemléletük érvényesítésének és kinyilvánításának is elsőrendű fórumai. Mindez annál is fontosabb, mivel az éves nemzetközi hadtörténeti kongresszusok megnövekedett költségei miatt a kiutazások a közép- és kelet-európai országokból, így Magyarországról is, egyre rend-

szertelenebbekké és esetlegesebbekké váltak. Jó esély van arra, hogy jövőre Bécsben, a közös amerikai, magyar (Dr. Horváth Miklós alvezredes, HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum) és orosz javaslatnak megfelelően, a Varsói Szerződés megalapításának évfordulójára is emlékezve a katonai szövetségek témakörét tárgyalják meg.

A Munkacsoport, eddigi konferenciáinak színvonala és az azokon elhangzott előadások nyomtatásban és CD-ROM-on megjelentetett anyagának kedvező fogadtatása eredményeként, méltán vált a nemzetközi hadtörténeti kutatások elismert fórumává. (A korábbi találkozók teljes anyaga hozzáférhető a Hadtörténeti Könyvtárban.) Az angol, orosz, francia és magyar nyelven megrendezett konferenciáról a Duna TV reggeli műsora riportban számolt be; az előadások szerkesztett változata, remélhetően, hamarosan nyomtatásban is megjelenik.